

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
& ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σχεδιασμός Ψηφιακής Γραμματοσειράς

ΕΙΡΗΝΗ ΚΥΡΙΑΚΑΚΗ

ΑΜ: 16083

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Ευαγγελία Μασούρα

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
& ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΤΘΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΑ ΜΑΣΟΥΡΑ

ΣΟΦΙΑ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
& ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ / ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη **Κυριακάκη Ειρήνη του Κωνσταντίνου**, με αριθμό μητρώου **16083** φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας, δηλώνω υπεύθυνα ότι: «Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Θα ήθελα να ευχαριστήσω πολύ τη κυρία Εύα Μασούρα για τη στήριξη και τη καθοδήγηση της, γιατί χωρίς εκείνη και την εμπύχωση της δεν θα είχα καταφέρει αυτό το αποτέλεσμα.
Σας ευχαριστώ πολύ!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ	8
Η ΑΠΑΡΧΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	10
ΤΑ DIDOT	14
ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ	17
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ	18
ΕΡΕΥΝΑ ΠΑΝΩ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ & ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	19
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ JULES	28
ΣΤΑΔΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ JULES	30
ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	41
SPACING	53
KERNING	54
2Ο ΒΑΡΟΣ - FLOWS JULES	55
MOCK UP	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	

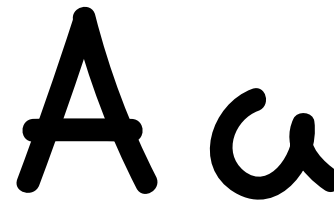
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από την κεφαλαιογράμματα στη μικρογράμματα πεζή.

Η ελληνική γραφή εξελίχθηκε σταδιακά μέχρι τον 8ο αιώνα από κεφαλαιογράμματα σε πεζή, ο οποίος μετασχηματισμός της έγινε μέσα από δύο διαφορετικές διαδικασίες. Την καλλιγραφική ή την γραφή των βιβλίων και την ρέουσα της καθημερινής χρήσης. Όμως αυτό που δημιούργησε την ανάγκη για αυτή τη μεταμόρφωση της γραφής σε πεζή ήταν αποτέλεσμα της ανάγκης για ταχύτερη αποτύπωση του γραπτού λόγου, το οποίο συνέβαλε στην επίσπευση του γραψίματος με δύο τρόπους. Ο ένας τρόπος ήταν η απλοποίηση της κοντυλιάς, που γίνεται με το στρογγύλεμα του σχήματος του γράμματος. Και τέλος με τον περιορισμό των πολλαπλών κινήσεων της πέννας. π.χ. ένα κεφαλαίο Α χρειάζεται τρεις κινήσεις για να σχεδιαστεί, ενώ το πεζό α μία. (Κατσουλίδης, Τ., 1999)

Οι πρώιμες μορφές γραφής

Οι πρωιμότεροι διατηρημένοι ευρωπαϊκοί σχεδιασμοί γραμμάτων είναι τα ελληνικά κεφαλαία, χαραγμένα σε πέτρα. Οι κοντυλιές είναι στενές και γωνιώδεις, τα γράμματα σχεδιάζονταν από βασικές ευθείες γραμμές και όταν εμφανίζονταν καμπύλες, είχαν πολύ μεγάλο κοίλο εσωτερικό χώρο. Σχέδια γραμμάτων όπως το S, C και M, τα οποία μπορούν να γίνουν είτε σχετικά ευρέα είτε κλειστά, ήταν όσο πιο ανοιχτά γινόταν. Αυτά τα πρώτα ελληνικά γράμματα σχεδιάζονταν με ελεύθερο χέρι, χωρίς διαβήτη και χάρακα και χωρίς ακρέμονες - τις ενωτικές κοντυλιές του γραφέα μπρος και πίσω από το γράμμα, ούτε τις επίσημες συμμετρικές καταλήξεις στο τέλος κάθε ευθείας γραμμής. (Bringinghurst, R., 2001)

Εικ. 1. Άλφα κεφαλαίο και άλφα πεζό κατά την γραφή.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ

Οι ελληνικές γραμματοσειρές έχουν μακρά και πολύπλοκη ιστορία, παράλληλα όμως είναι σφικτά δεμένη με την ιστορία των λατινικών γραμμάτων. Οι πρώτες πλήρεις ελληνικές στοιχειοθήκες χαράχθηκαν στη Βενετία και Φλωρεντία από τον Nicolas Jenson και Francesco Griffo και άλλους. Ο Simon de Colines, ο Claude Garamont, ο Robert Granjon, ο Miklos Kis, ο Johann Fleischman και ο William Colson χάραξαν περιζήτητες ελληνικές γραμματοσειρές. Συμαντικό να αναφερθεί ότι το πρώτο βιβλίο που τυπώθηκε στην Ελλάδα ήταν ένα ψαλτήριο που τυπώθηκε στο Άγιο Όρος, το 1759, ενώ το πρώτο λαϊκό τυπογραφείο ιδρύθηκε κατά τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας με την βοήθεια του Ambroise Firmin-Didot το 1821. (Bringhurst, R., 2001)

Υπάρχουν τρεις σημαντικές κατηγορίες ελληνικών γραμματοσειρών, από την αρχέτυπη περίοδο έως τώρα.

// Η πρώτη περιέχει τις όρθιες, οι οποίες είναι αντίστοιχες με τις λατινικές όπου τα γράμματα είναι όρθια και συχνά έχουν ακρέμονες. Οι όρθιες ελληνικές γραμματοσειρές της Αναγέννησης αντιστοιχούν στις αναγεννησιακές όρθιες λατινικές, αλλά διαφέρουν σε αρκετά σημεία. Η κοντυλία είναι συνήθως ισόπαχη, οι καταλήξεις τετράγωνες και οι ακρέμονες όταν υπάρχουν είναι κοφτοί και μονοπλευροί. Το ωραιότερο πρώιμο παράδειγμα όρθιων ελληνικών γραμματοσειρών είναι η κομπλουτενσιανή σειρά του Arlando Guillen η οποία χάραχθηκε στην Ισπανία το 1510. Η πιο διαδεδομένη σύγχρονη σχεδίασή της είναι η New Hellenic του Victor Scholderer, στο Λονδίνο το 1927.

Εικ. 2. Ελληνική γραμματοσειρά Complutum.

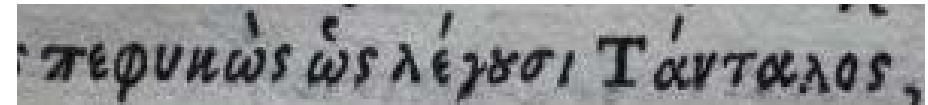
Εικ. 3. Ελληνική γραμματοσειρά Neohellenic.

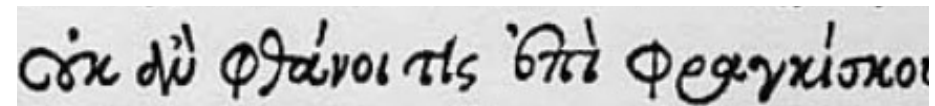
// Η δεύτερη κατηγορία είναι οι ρέουσες, οι οποίες υπάρχουν τόσο σε πλάγιο όσο και σε όρθιο σχεδιασμό και είναι ανάλογες με τις ιταλικές λατινικές. Μία από τις πρώτες ρέουσες γραμματοσειρές είναι αυτή που χαράχθηκε από τον Francesco Griffo. Μία απλή ρέουσα γραμματοσειρά μπορεί να μετατραπεί σε περίτεχνη καλλιγραφική, προσθέτοντας συμπλέγματα, ενώ είναι δυνατή και η αντίστροφη διαδικασία.

// Και η τρίτη τις καλλιγραφικές γραμματοσειρές, που είναι περίτεχνες ρέουσες σχεδιάσεις, αλλά έχουν πλησιάσει ένα τυπογραφικό επίπεδο συμπλεγμάτων μορφών, που ποτέ δεν επιτεύχθηκε από τις αντίστοιχες λατινικές. Περίτεχνες ελληνικές γραμματοσειρές χαράχθηκαν από πολλούς καλλιτέχνες, όπως ο Claude Garamont, ο William Calson, αλλά και οι νεοκλαστικοί και ρομαντικοί σχεδιαστές όπως ο John Baskerville, Giambattista Bodoni, Alexander Wilson και ο Ambroise Firmin-Didot, τα οποία ελληνικά του είναι αρκετά δημοφιλή ακόμα στην Ελλάδα.

Τα ελληνικά των μοντερνιστών, όπως η γραμματοσειρά Antigone του Jan van Krimpen, η Heraklit του Hermann Zapf και η Minion του Robert Slimbach έχουν ανοίξει ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία του ελληνικού αλφαβήτου, μεταγγίζοντας το αναγεννησιακό ύφος των όρθιων και ιταλικών γραμματοσειρών. (Bringhurst, R., 2001)

Εικ. 4. Ρέουσα γραμματοσειρά, Euripides 1503. (www.edwardworthlibrary.ie)

Εικ. 5. Περίτεχνη ρέουσα γραμματοσειρά, Grecs du Roi του Claude Garamont, 1544.

Εικ. 6. Τα ελληνικά στοιχεία Antigone Greek του Jan van Krimpen, Enschede 1927.

αβγδεζηθικλμνξοπρσςτυφχψω

Εικ. 7. Γραμματοσειρά Heraklit.

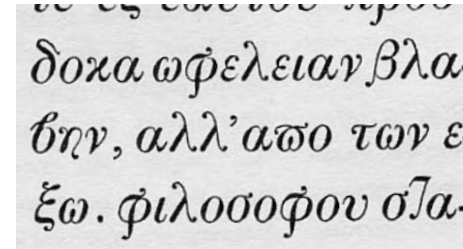
αβγδεζηθικλμνξοπρσςτυφχψω

Εικ. 8. Γραμματοσειρά Minion Pro.

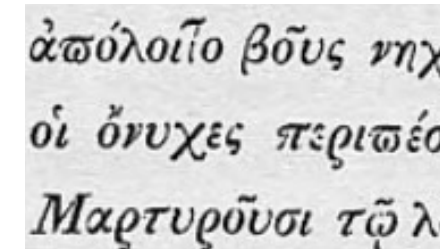

Το 17ο αιώνα, το έργο του τυπογράφου Christopher Plantin είναι πολύ σημαντικό. Τα ελληνικά τυπογραφικά στοιχεία του χαραχθηκαν από τον Robert Granjon, ο οποίος ακολούθησε το ύφος του Άλδου και του Garamont.

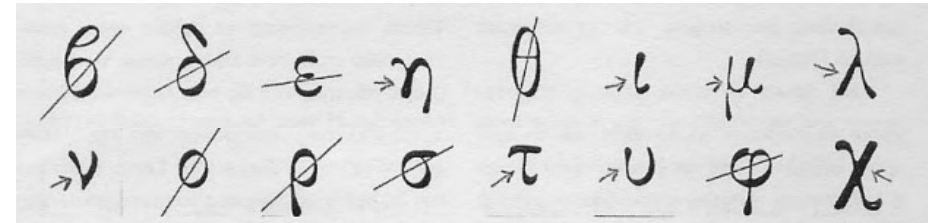
Ο 18ος αιώνας είναι η περίοδος στην οποία ο Giambattista Bodoni διαμόρφωσε σε ένα ποσοστό τις ελληνικές γραμματοσειρές. Οι μεγάλοι ανταγωνιστές την ίδια περίοδο ήταν οι Didot στο Παρίσι. Το 1802, το Cambridge University Press παρήγγειλε την κατασκευή μιας νέας ελληνικής γραμματοσειράς από τον Richard Austin, με βάση την γραφή του ελληνιστή Richard Porson, τα οποία ήταν εμπνευσμένα από πρότυπα χειρόγραφα.

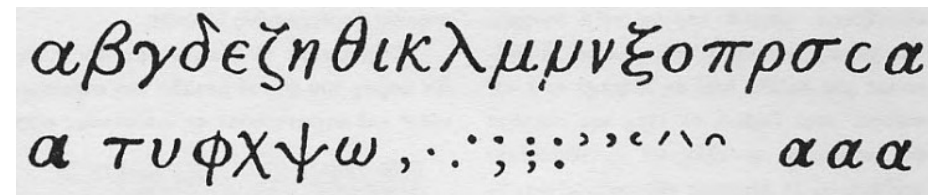
Εικ. 12. Ελληνικά στοιχεία του Giambatista Bodoni, 1788.

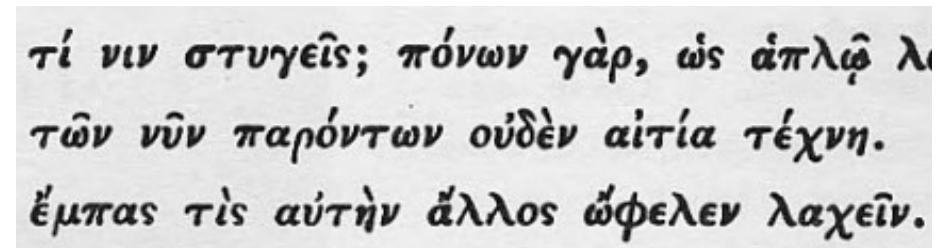
Εικ. 13. Ελληνικά στοιχεία του Giambatista Bodoni, 1786.

Εικ. 14. Ελληνικά στοιχεία του Fimie Didot. Ανάλυση της διαφορετικής έντασης στα πεζά στοιχεία.

Εικ. 15. Ελληνική γραφή του Richard Porson.

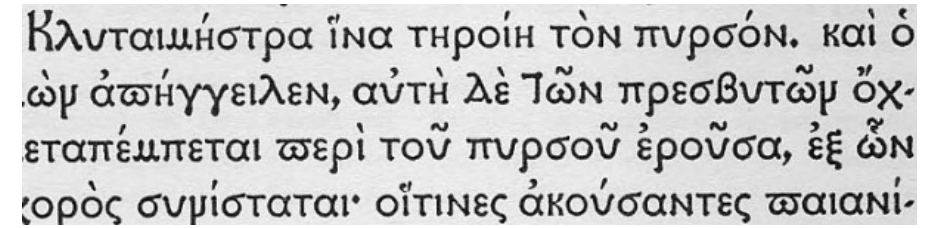

Εικ. 16. Τα ελληνικά στοιχεία του Richard Austin, βασισμένα στη γραφή του Richard Porson, 1802.

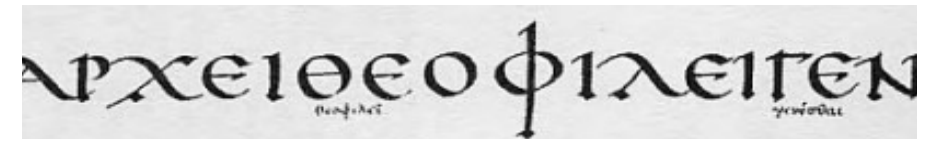
Το 19ο αιώνα έγινε η επόμενη ουσιαστική συνεισφορά στα ελληνικά τυπογραφία, που ήρθε από την Αγγλία από τους χαρακτήρες που σχεδίασε ο Robert Proctor και τους ονόμασε Otter Greek. Σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι καμία σημαντική ελληνική γραμματοσειρά δεν υπήρξε στην ευρωπαϊκή αγορά για πολλά χρόνια μετά την πρώτη εμφάνιση των χαρακτήρων Otter του Proctor, το 1904. Πρέπει, ωστόσο να αναφερθεί ο Edward Johnston και το βιβλίο του Writing & Illuminating & Lettering, ήταν αυτό που πυροδότησε την αναγέννηση της καλλιγραφίας.

Το 1923, ο εκδοτικός οίκος Bremer Presse κυκλοφόρησε την Ιλιάδα του Ομήρου, τυπωμένη με γραμματοσειρά 16 στιγμών, που είχε σχεδιάσει ο Willy Wiegand στο Μόναχο και ένα χρόνο μετά τυπώθηκε η Οδύσσεια με την ίδια γραμματοσειρά.

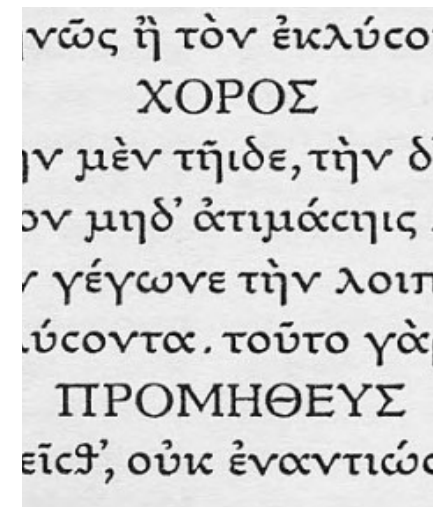
Το 1927, κυκλοφόρησαν δύο γραμματοσειρές με διαφορετική σύλληψη και σχεδιασμό. Η πρώτη είναι η New Hellenic που έχει περιληφθεί στο βιβλίο Greek Printing Types, ο σχεδιασμός της έχει πολλή χάρη και εκφράζει το ελληνικό πνεύμα της αρμονίας και ισορροπίας. Η δεύτερη είναι η Antigone Greek του Jan van Krimpen, η οποία σχεδιάστηκε κυρίως για να συνδυάζεται με όρθιες λατινικές σειρές. Στο αλφάβητο αυτό είναι ξεκάθαρη η χειρόγραφη καταγωγή του χαρακτηριστικού προτύπου.

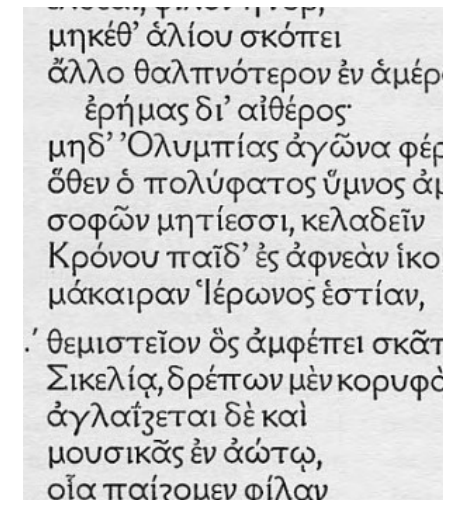
Εικ. 17. Τα ελληνικά στοιχεία Otter Greek του Robert Proctor, 1904.

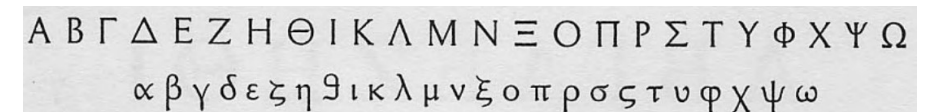
Εικ. 18. Ελληνικός χειρόγραφος τίτλος του Edward Johnston.

Εικ. 19. Ελληνικά στοιχεία της Bremer Presse.

Εικ. 20. Τα στοιχεία New Hellenic του Victor Scholderer.

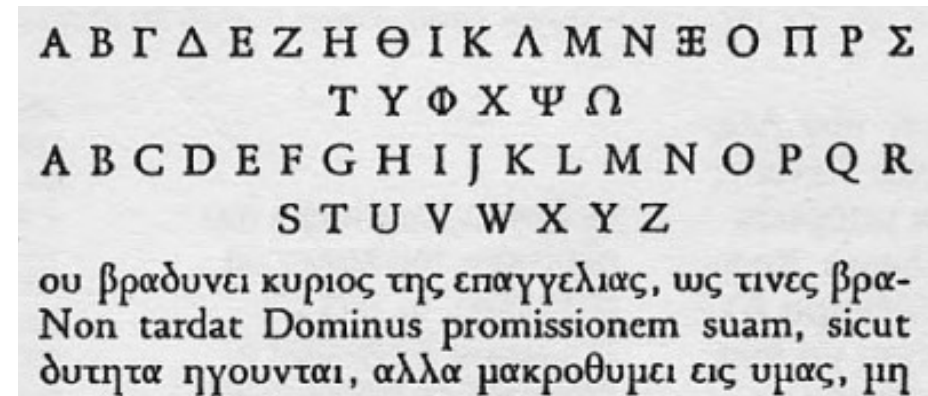

Εικ. 21. Τα ελληνικά στοιχεία Antigone Greek του Jan van Krimpen, 1927.

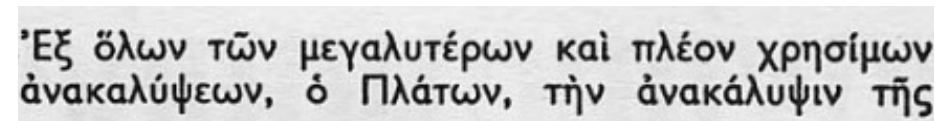
Το 1937, ο Jan van Krimpen πρόσθεσε στην σειρά του Romulus Roman ένα ελληνικό συμπλήρωμα χαρακτήρων, που είχε ως σκοπό να προσαρμόσει περισσότερο τους ελληνικούς χαρακτήρες στα σχέδια των πεζών λατινικών, προσθέτοντας ακρέμονες στις κατιούσες κοντυλιές του γάμμα (γ), του ρο (ρ), του ήτα (η) και του μυ (μ). Ακόμη είχε την τόλμη να αλλάξει τα σχέδια μερικών παραδοσιακών σχεδίων ελληνικών κεφαλαίων όπως το Φι (Φ) και το Ψι (Ψ).

Ο Eric Gill, σχεδιαστής της γραμματοσειράς Perpetua Greek, ο οποίος επιδίωξε να πετύχει μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ ελληνικών και όρθιων λατινικών στο ίδιο κείμενο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ιδέα του Gill να συνδυάσει τις οριζόντιες κοντυλιές του Ξι. Η δημοτικότητα αυτών των ελληνικών χωρίς ακρέμονες μπορεί να αποδοθεί στη χρήση τους από μαθηματικούς και επιστήμονες, οι οποίοι γράφοντας σε μαυροπίνακες με κιμωλία συνηθίζουν να καταλήγουν και να προτιμούν τα γράμματα με ισοπαχείς κοντυλιές.

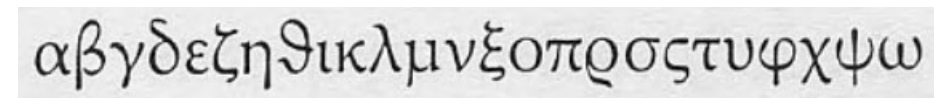
Το 1954 ο Hermann Zapf, σχεδίασε την γραμματοσειρά Heraklit, η οποία βασιζόταν σε καλλιγραφικά σχέδια γραμμάτων. (Zarf, H., 1999)

Εικ. 22. Τα ελληνικά στοιχεία Romulus Greek του Jan van Krimpen, σχεδιασμένα να τεριάζουν στην λατινική γραμματοσειρά Romulus, 1937.

Εικ. 23. Τα ελληνικά στοιχεία Gill Sans.

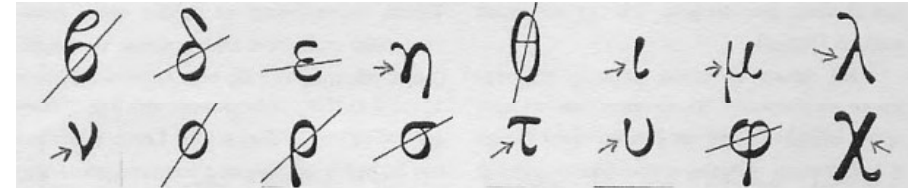
Εικ. 24. Τα ελληνικά στοιχεία Heraklit του Hermann Zapf.

TA DIDOT

Η ανισόπαχη γραμματοσειρά Didot είναι από τις πιο διαδεδομένες γραμματοσειρές μέχρι και σήμερα στην Ελλάδα. Έχουν την αισθητική από το 19ο αιώνα, όπου τα σχέδια των γραμμάτων, είναι απλά καλλιγραφημένα από αυτόν τον αιώνα. Σε αυτό το αλφάβητο η βελτίωση φαίνεται αισθητικά, όπου δεν υπάρχουν ακρέμονες, που πολύ εύκολα μοιάζουν στα λατινικά πρότυπα, όπως στα Baskerville. Τις τελευταίες δεκαετίες τα Didot, έχουν μετονομαστεί σε Απλά, ενώ πρόκειται για την ίδια γραμματοσειρά. Το ίδιο συμβαίνει και σε άλλες γραμματοσειρές, όπως τα Elzevir που μετονομάζονται Πριγκιπίσσης. (Κατσουλίδης, Τ., 1999)

Η οικογένεια των Didot στο Παρίσι υπήρξε κατά το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα και τα μέλη της ήταν χαρακτές, τυπογράφοι και στοιχειοχύτες,. Από τους πιο σημαντικούς ήταν ο τυπογράφος και στοιχειοχύτης Ambroise Francois (από το 1757) και ο γιος του, γνωστός τυπογράφος και στοιχειοθέτης της έκδοσης Horatius, Pierre. Πολύ σημαντικός ήταν και ο Firmin, ο οποίος μαζί με τους Walfard και Vibert, χαρακτές πατρότυπων, δημιούργησαν το σχέδιο των τυπογραφικών στοιχείων Didot. (Zarf, H., 1999)

Γιος του Pierre Didot, ο Jules Didot είναι διάσημος για την εφεύρεση των αρχικών με στρογγυλή άκρη, για να πάρει τη θέση των αιχμηρών. Το 1817, ανέλαβε το χυτήριο του πατέρα του και το λειτούργησε μέχρι το 1825. Το 1824, δημοσίευσε δύο βιβλία, για να βοηθήσει παιδιά να διαβάζουν. Το 1825 μετέφερε το τυπογραφείο του στις Βρυξέλλες και ίδρυσε εκεί το Βασιλικό Τυπογραφείο και δημοσίευσε πολλά βιβλία και χάραξε πολλές γραμματοσειρές. (devroye.org)

Εικ. 25. Ελληνικά στοιχεία του Fimie Didot. Ανάλυση της διαφορετικής έντασης στα πεζά στοιχεία.

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

αβγδεζηθικλμνξοπρστυφχψω

Εικ. 26. Τα Didot Classic.

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΡΡΤΣΤΥΦΧΨΩ

αβγδεζηθικλμνορρσττυφχψω

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

αβγδεζηθικλμνξοπρστυφχψω

Εικ. 26. Τα Didot Regular.

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΡΡΤΣΤΥΦΧΨΩ

αβγδεζηθικλμνορρσττυφχψω

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

αβγδεζηθικλμνξοπρστυφχψω

Εικ. 27. Τα Didot Bold.

Η γραμματοσειρά των Didot, αποτελούν χάραξη πατρότυπων, με πολύ λεπτούς μίσχους και με αντιθέσεις μεταξύ των λεπτών και των παχιών κοντυλιών των γραμμάτων. Αυτό που πρέπει επίσης να γνωρίζουμε είναι ότι τα τυπογραφικά στοιχεία Didot, ήταν ιδεωδώς σχεδιασμένα με την σύνδεση τους με τις χαλκογραφίες, που χρησιμοποιούνταν για την εικονογράφιση. (Zarf, H., 1999)

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

// Σχεδιασμός ψηφιακής γραμματοσειράς ελληνικών και λατινικών χαρακτήρων.

ΣΤΟΧΟΣ

// Η εμφανής επιρροή της γραμματοσειράς από τα Didot, όμως να διατηρεί τη δική της ξεχωριστή ταυτότητα, να μεταφερθεί σε μια display εκδοχή, με μία περισσότερο σύγχρονη και ανανεωμένη ματιά.

CONCEPT

- // Display γραμματοσειρά
- // Ανισόπαχη με διαγώνιο contrast
- // Υψηλές αντιθέσεις
- // Ανοιχτά σχήματα
- // Σύγχρονη αισθητική

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

Η **Jules**, είναι μια display γραμματοσειρά επηρεασμένη σε ένα μεγάλο ποσοστό από τα Didot και το όνομά της προήλθε ως μια ένδειξη για την επιρροή της αυτή. Ο Jules Didot ήταν μέλος της οικογένειας αυτής, ο οποίος έμεινε διάσημος για την εφεύρεση των αρχικών, με στρογγυλή άκρη (το οποίο είναι κάτι που χαρακτηρίζει και την γραμματοσειρά Jules), για να αντικαταστήσει τα πιο αιχμηρά.

Όπως προανέφερα η Jules είναι μια display γραμματοσειρά που ο σχεδιασμός της έχει υψηλές αντιθέσεις. Αντιθέσεις που συναντάμε κατά κύριο λόγο στα πάχη του σχεδιασμού κάθε γράμματος, κάτι το οποίο την καθιστά ανισόπαχη γραμματοσειρά. Χαρακτηριστική είναι η ομαλή μετάβαση από το παχύ μέρος του γράμματος στο λεπτό ή και το αντίθετο, αυτό την κάνει να δημιουργεί μια μοναδική αίσθηση. Επιπλέον, οι καταλήξεις ακολουθούν τη ροή του σχεδιασμού του γράμματος, το γράμμα λήγει ομαλά σε μία στρογγυλή κατάληξη. Ακόμη στα γράμματα που η βασική δομή τους γενικότερα είναι να διατηρούν κλειστά σχήματα, η γραμματοσειρά Jules δεν διατηρεί αυτό το κανόνα αλλά τα γράμματα αυτά είναι “ανοιχτά” και έχουν μία πιο ελεύθερη δομή.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι ένα από τα χαρακτηριστικά της Jules, είναι ότι ο σχεδιασμός του γράμματος, γίνεται με τη προσπάθεια να διατηρήσουν και να δείξουν τη ροή της γραφής του γράμματος όπως είναι στη πραγματικότητα, δηλαδή κατά τη γραφή.

ΈΡΕΥΝΑ ΠΑΝΩ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ & ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η έρευνα γραμματοσειρών και διάφορων τυπογραφικών στοιχείων βοήθησαν στην κατάταξη των σκέψεων, εφόσον δεν είχε αποφασιστεί επακριβώς στο πως θα είναι η μορφή της γραμματοσειράς. Παρόλα αυτά είχε αποφασιστεί ποια βασικά χαρακτηριστικά θα την απαρτίζουν , έτσι έγινε έρευνα προς την συγκεκριμένη κατεύθυνση, δηλαδή display, ανισόπαχες, δυναμικές και με ανάποδο ή οριζόντιο contrast γραμματοσειρές.

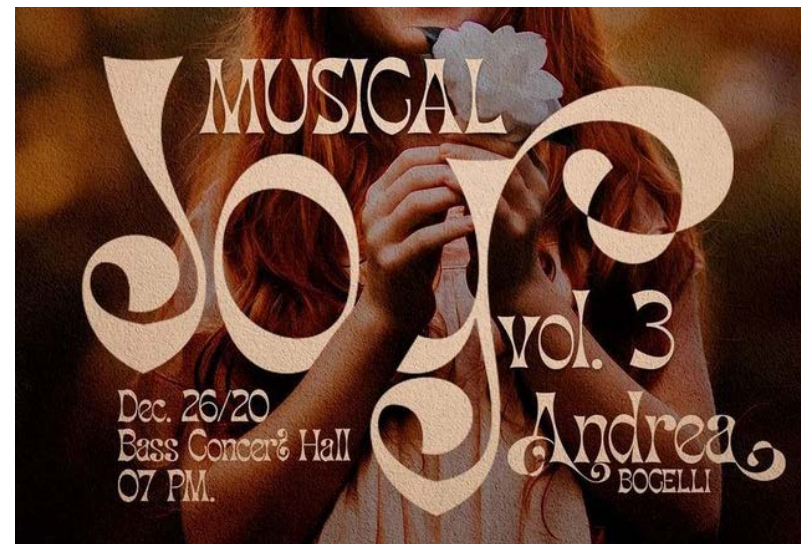
Από αυτή την έρευνα υιοθετήθηκαν κάποια τυπογραφικά στοιχεία για τον σχεδιασμό της γραμματοσειράς, τα οποία είχαν κατευθυντήριο ρόλο όταν υπήρχε σχεδιαστικό αδιέξοδο για κάποια γράμματα.

Γραμματοσειρές με διαγώνιο contrast

Οι παρακάτω εικόνες περιέχουν γραμματοσειρές με βασικό τους χαρακτηριστικό τη διαγώνια διεύθυνση κατανομής βάρους, αλλά και bold με έντονο contrast και μεγάλες διαφορές στα σχετικά πάχη των γραμμάτων.

Εικ. 1. Γραμματοσειρά Migaela, Nurrontype.
Πηγή: typedepartment.com

Εικ. 2. Γραμματοσειρά Migaela, Nurrontype
Πηγή: typedepartment.com

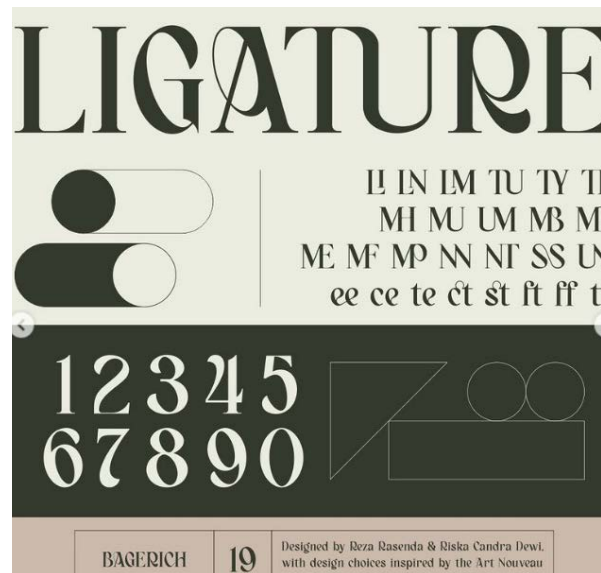
Εικ. 3. Γραμματοσειρά Louche, future fonts
Πηγή: instagram.com

Εικ. 4. Γραμματοσειρά Molen, Nurrontype.
Πηγή: typedepartment.com

Εικ. 5. Γραμματοσειρά Bagerich, 2020.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 6. Γραμματοσειρά Bagerich, 2020.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 7. Γραμματοσειρά Bagerich, 2020.
Πηγή: instagram.com

Γραμματοσειρές με ανάποδο contrast

Αυτής της ενότητας το κύριο χαρακτηριστικό της επιλογής των γραμματοσειρών είναι η οριζόντια διεύθυνση κατανομής βάρους δηλαδή το βάρος των γραμμάτων βρίσκεται πάνω και κάτω.

Εικ. 8. Τυπογραφικά στοιχεία.

Πηγή: [instagram.com](https://www.instagram.com)

Εικ. 9. Γραμματοσειρά Spindle, future fonts.

Πηγή: [instagram.com](https://www.instagram.com)

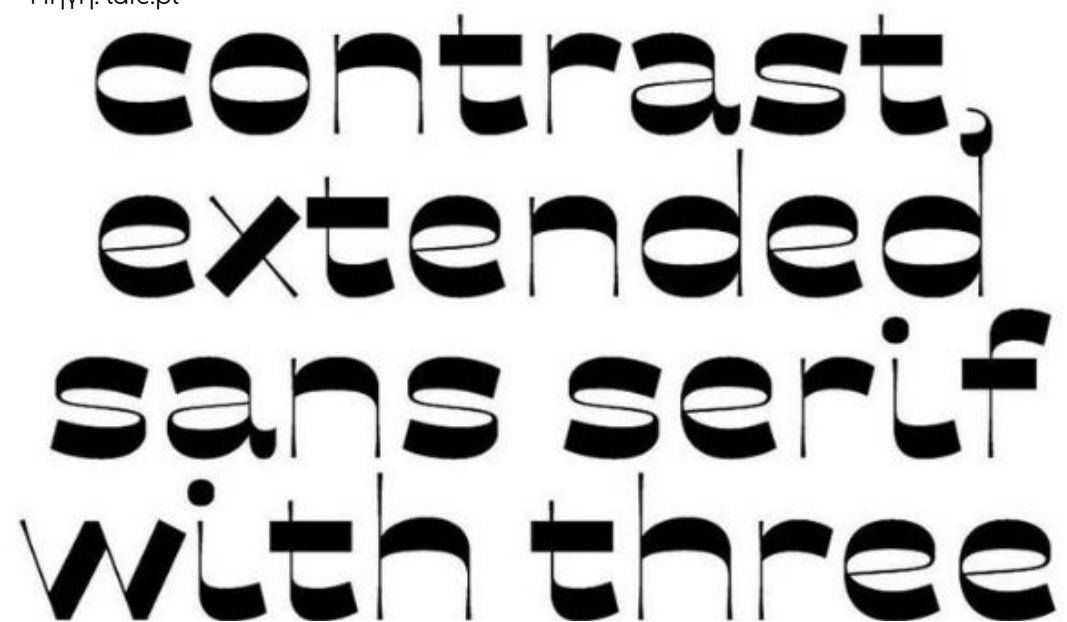
the weird one Frykas

Εικ. 10. Γραμματοσειρά του Maciej Polczynski.
Πηγή: laic.pl

lazy inversed Maruder

Εικ. 11. Γραμματοσειρά Maruder, Maciej Polczynski, 2019.
Πηγή: laic.pl

contrast,
extended
sans serif
with three

Εικ. 12. Γραμματοσειρά Anouk, future fonts.
Πηγή: instagram.com

Γραμματοσειρές με μια φαινομενικά ελεύθερη δομή

Οι παρακάτω εικόνες περιέχουν γραμματοσειρές και τυπογραφικά στοιχεία που φαινομενικά φαίνεται να έχουν μια πιο ελεύθερη δομή, δηλαδή φόρμες που αναδεικνύουν μεγαλύτερη ρευστότητα αρκετά διαφορετική από αυτή που συναντάμε συνήθως σε κείμενα.

Εικ. 13. Γραμματοσειρά Eckmannpsych, future fonts.
Πηγή: [instagram.com](https://www.instagram.com)

Εικ. 14. Γραμματοσειρά Eckmannpsych, future fonts.
Πηγή: [instagram.com](https://www.instagram.com)

Well, I have a surprise for you. It turns out that when it boils right down to it, your time to reach retirement depends on only one factor: Your savings rate, as a percentage of your take-home pay. If you want to break it down just a bit further, your savings rate is de-

Εικ. 15. Γραμματοσειρά Eckmannpsych, future fonts.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 16. Τυπογραφικά στοιχεία.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 17. Τυπογραφικά στοιχεία.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 18. Τυπογραφικά στοιχεία.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 19. Γραμματοσειρά Swear, future fonts.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 20. Από το χρήστη faelpt στο instagram, 2020.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 21. Εικόνα του type01_, 2020.
Πηγή: instagram.com

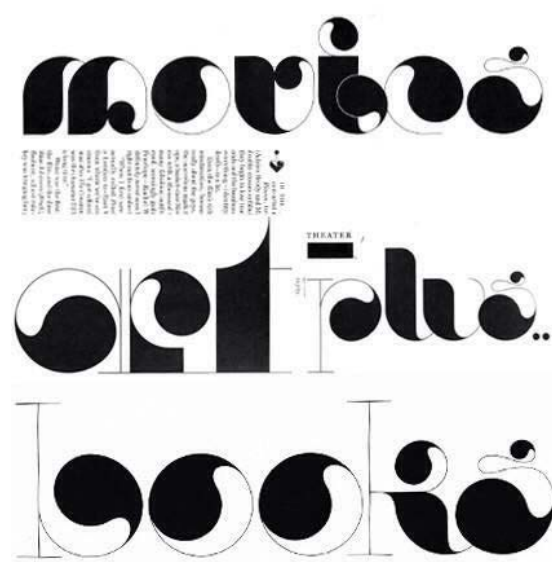
Εικ. 22. Τυπογραφικά στοιχεία.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 23. Τυπογραφικά στοιχεία.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 24. Εικόνα του yourtytography, 2020.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 25. Τυπογραφικά στοιχεία.
Πηγή: instagram.com

Εικ. 26. Τυπογραφικά στοιχεία.
Πηγή: instagram.com

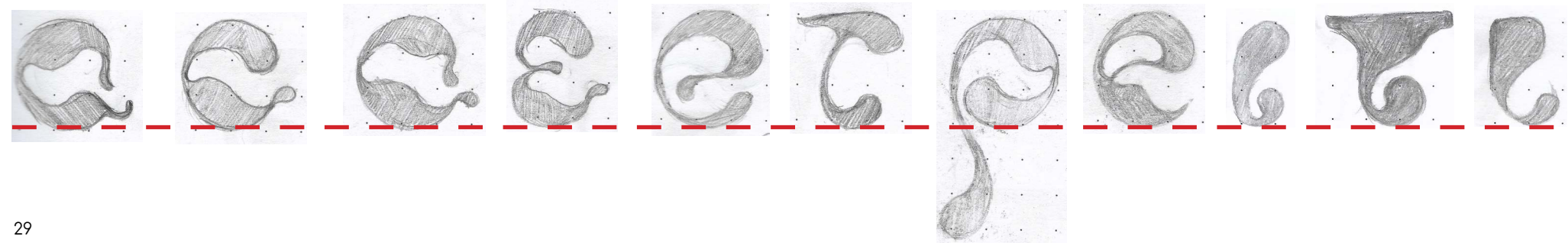
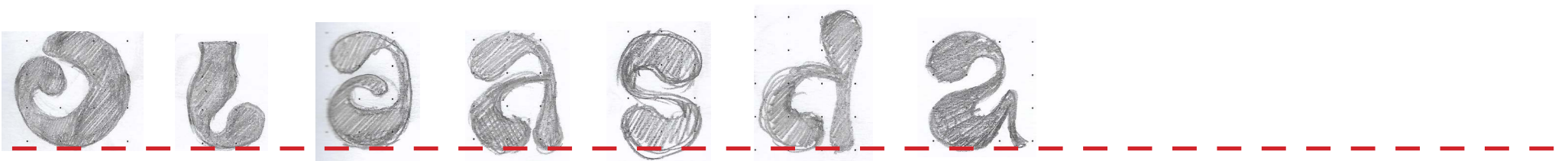
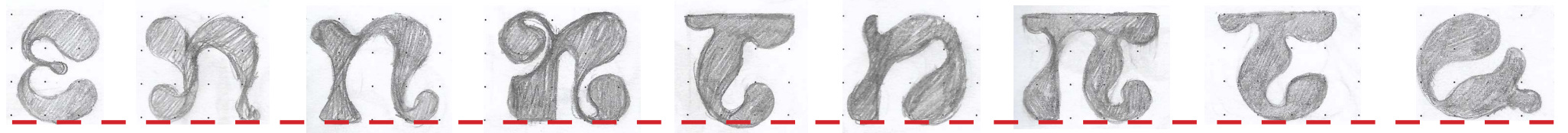
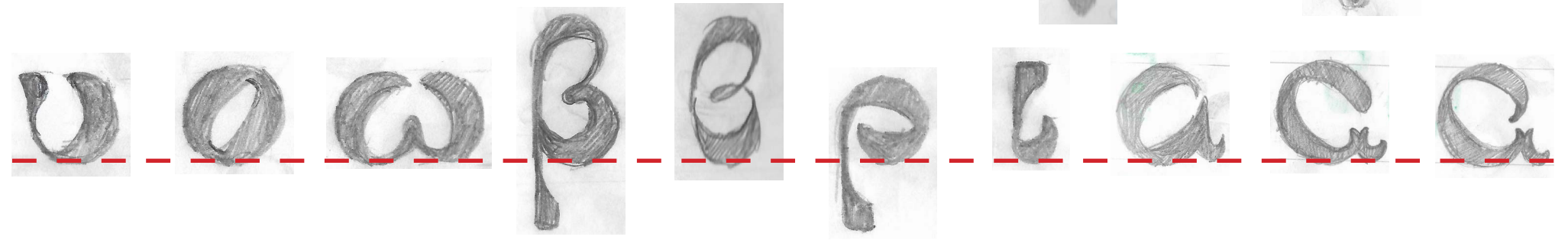
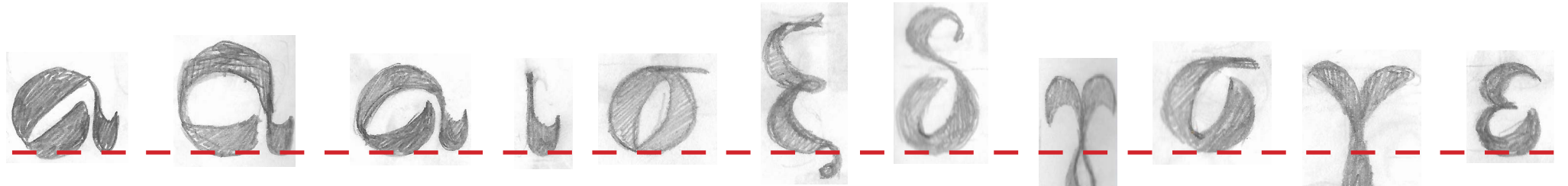

Εικ. 27. Γραμματοσειρά Serpiente Display, 2020.
Πηγή: instagram.com

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ JULES

Προσχέδια στο χαρτί.

Από τα πρώτα σχέδια στο χαρτί φαίνεται η κατεύθυνση που θα έπαιρνε η γραμματοσειρά. Παρατηρούμε bold τυπογραφικά στοιχεία με σχεδόν ανάποδο κοντράστ, κοίλα σχήματα, με έναν ατμοσφαιρικό σχεδιασμό και με πιο ρομαντικές καταλήξεις. Και σε πολλά γράμματα φαίνεται η προσπάθεια να διατηρήσουν ανοιχτά σχήματα αντί κλειστά όπως προβλέπεται κανονικά.

ΣΤΑΔΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ JULES - ΤΕΛΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

Ψηφιακά προσχέδια.

Μετά τους πειραματισμούς και τα προσχέδια στο χαρτί, επόμενο βήμα ήταν κατάληξη των βασικών χαρακτηριστικών που θα αποτελούν την γραμματοσειρά. Όπως οι απολήξεις, οι ενώσεις, πως θα είναι τα κοίλα, τα οριζόντια και τα κατακόρυφα στοιχεία.

Παρακάτω φαίνονται τα στάδια σχεδιασμού και εξέλιξη του σχεδιασμού των γραμμάτων από τα πρώτα ψηφιακά προσχέδια (τα γράμματα σε μαύρο χρώμα) και το τελικό σχέδιο κάθε γράμματος (τα γράμματα σε κόκκινο χρώμα).

Q Q

Q

η η

η

β

β

β

γ

γ

γ

δ δ

δ

δ

δ

ε

ε

ε

ε

ζ ζ

ζ

ζ

У

У

Ѧ Ѧ

Ѧ

Ѣ

Ѣ

Ѣ

О О

О

Ѧ

Ѧ Ѧ Ѧ

Ѧ

Ѧ

Ѧ

Ѧ

Ѧ

Ѧ

Ѧ

Ѧ Ѧ Ѧ

А А А

А

Н Н

Н

В В

В

О О

О

Г

И

И

Д

Д

К

Е

Е

Л Л

Л

З

З

М М М М

М

Н Н Н Н Н

Н

Э Э Э Э

Э

О О О О

О

П П

П

Р

Р

Σ

Σ

Т

У

Ф

Х

Ц

Ω

á

À

ó

Ô

è

É

ê

Ê

ë

Ë

ò

Ò

ó

Ó

a a a a

a

g

g

b

b

c

c

d

d

d

e

e

e

f f f f f

f

f

m m t t t
n n n n u u
p p w
q q x x
r r y y
s s z

D

G G

C

D

E

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

! " # \$ %

& ' ( ) * + / : ;

, ~ . < = > ?

@ [\ ] ^ _ `

{ | } ~ € , f ,

... † ‡ %

< ‘ ’ “ ” • —

— ™ > “ £ ⌘

¥ | § “ © ≪

⌞ ® — ° ± ² ³ ´

µ ¶ · » ½ :

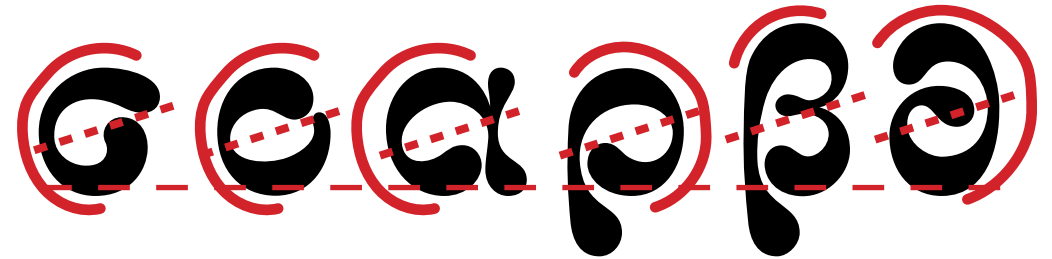

ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστούν οι ομάδες των γραμμάτων με βάση το σχεδιασμό. Συγκεκριμένα με βάση των ομοιοτήτων που συναντάμε στο σχέδιο, δηλαδή τις απολήξεις, τις ενώσεις, τα οριζόντια και τα κάθετα μέρη.

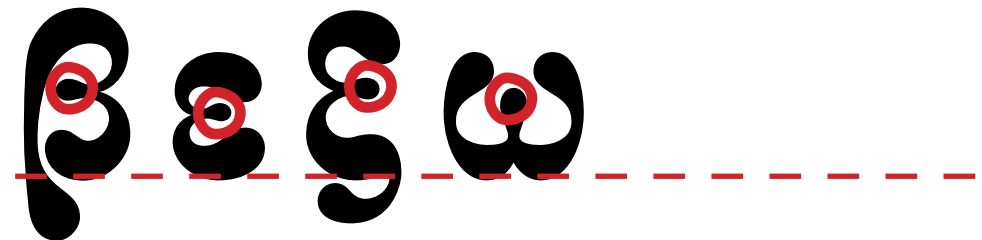
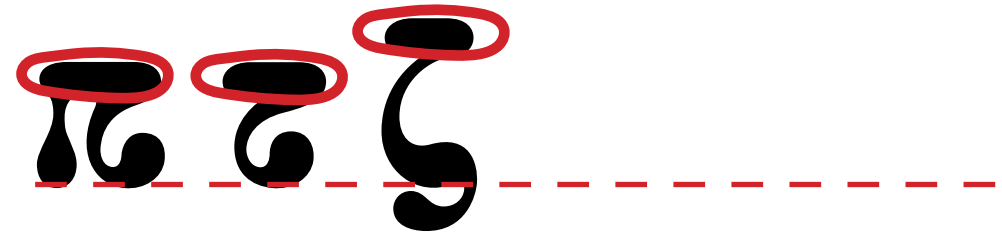
Καμπύλες

Εδώ φαίνεται η ομοιότητα στις καμπύλες μεταξύ των κοίλων γραμμάτων, τα οποία όπως φαίνεται διατηρούν το διαγώνιο contrast που είναι και σχεδόν οριζόντιο. Επιπλέον σε όλα τα γράμματα η μετάβαση από το παχύ στο λεπτό γίνεται με ομαλό τρόπο.

Οριζόντια - Ενώσεις

Τα οριζόντια μέρη των γραμμάτων είναι κατά κύριο λόγο ισόπαχα και έχουν στρογγυλές άκρες και η μετάβαση στα υπόλοιπα μέρη του γράμματος γίνεται ομαλά. Οι εναλλαγές στη διεύθυνση του σχήματος των γραμμάτων. Για παράδειγμα η μετάβαση από το οριζόντιο μέρος του πι στο κοίλο μέρος του, γίνεται ομάλα χωρίς γωνίες. Αυτή η προσέγγιση αναδεικνύει ένα πιο οργανικό ύφος της δομής των γραμμάτων και ενισχύει την ρέουσα μορφή των ελληνικών τυπογραφικών στοιχείων. Γενικά, οι ενώσεις είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να έρχονται σε αρμονία με όλο το σχεδιασμό του γράμματος και να “δένουν” αρμονικά όλα του τα σημεία.

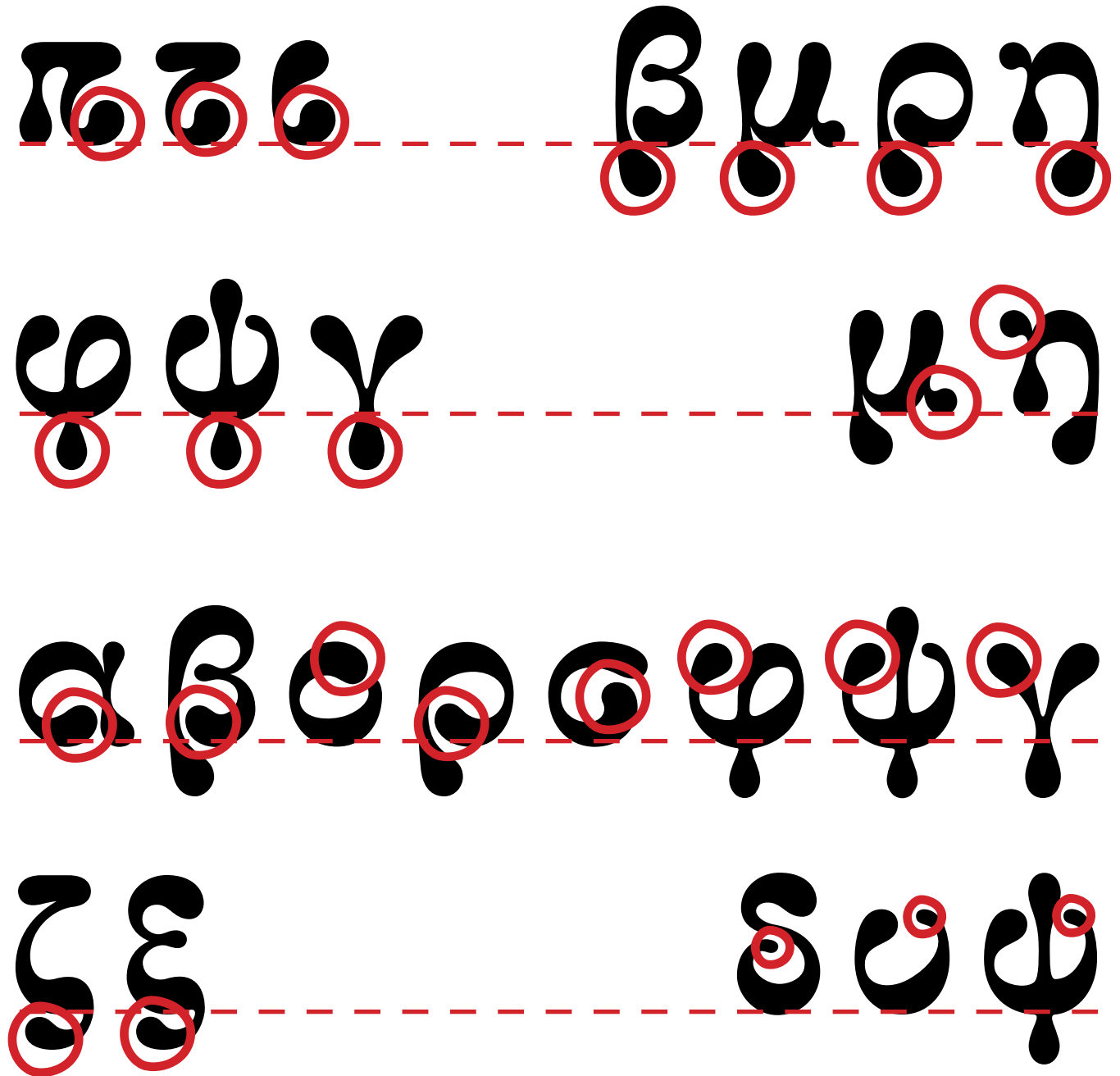

Απολήξεις

Οι απολήξεις διαφέρουν ανάλογα την ομαδοποίηση των γραμμάτων. Κάποια γράμματα ανήκουν στην ίδια ομάδα όταν έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά στη δομή τους. Για παράδειγμα οι απολήξεις των κατωφερών των φι, ψι και γάμα είναι πανομοιότυπες καθότι τα κατωφερή τους βρίσκονται στο κεντρικό άξονα των γραμμάτων.

Παρόλο όμως το ότι οι διαφορετικές ομάδες των γραμμάτων έχουν διαφορετική δομή και συνεπώς το μέγεθος είτε η φορά τις απολήξεις αλλάζει, αυτό δεν σημαίνει ότι οι απολήξεις μεταξύ τους θα είναι τελείως ξένες.

Όπως φαίνεται εδώ δεξιά τα γράμματα που ανήκουν στην ίδια ομάδα έχουν τις ίδιες απολήξεις. Αλλά και οι απολήξεις των γραμμάτων που ανήκουν σε διαφορετικές ομάδες έχουν αρκετά κοινά στοιχεία μεταξύ τους. Δηλαδή όλες είναι στρογγυλές - δακρύσχημες και έχουν σχεδιαστεί με την ίδια λογική.

Καμπύλες

Οι καμπύλες στα κεφαλαία έχουν την ίδια δομή όπως και τα πεζά, αλλά λίγο πιο μακρόστενα.

Διαγώνιες

Οι διαγώνιες των κεφαλαίων διατηρούν τα αδύνατα σημεία της γραμματοσειράς. Και στο τελείωμα ή στην αρχή του γράμματος διατηρούν την στρογγυλή - δακρύσχημη απόληξη.

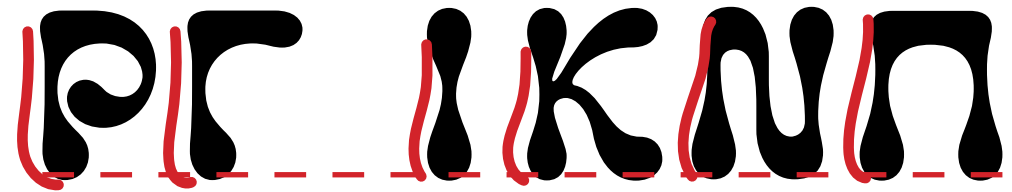
Οριζόντια

Τα οριζόντια μέρη των κεφαλαίων είναι ίδια με των πεζών, δηλαδή είναι ισόπαχα και έχουν στρογγυλές άκρες και η μετάβαση στα υπόλοιπα μέρη του γράμματος γίνεται ομαλά.

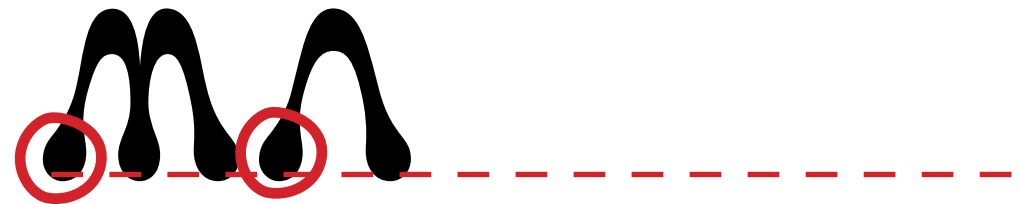
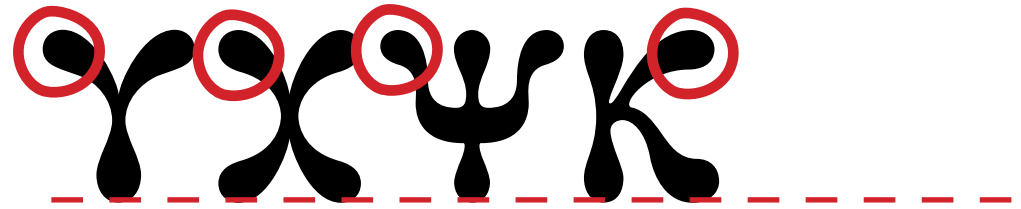
Κάθετοι κορμοί

Στους κάθετους κορμούς όπως και στις διαγώνιες συναντάμε τα αδύνατα σημεία τις γραμματοσειράς και διατηρούν την ίδια στρογγυλή - δακρύσχημη απόληξη.

Απολήξεις

Οι απολήξεις στα κεφαλαία έχουν μικρές διαφορές μεταξύ τους ανάλογα το σχέδιο του γράμματος, όπως συμβαίνει και στα πεζά.

Καμπύλες

Οι καμπύλες στα λατινικά έχουν την ίδια δομή όπως και τα ελληνικά.

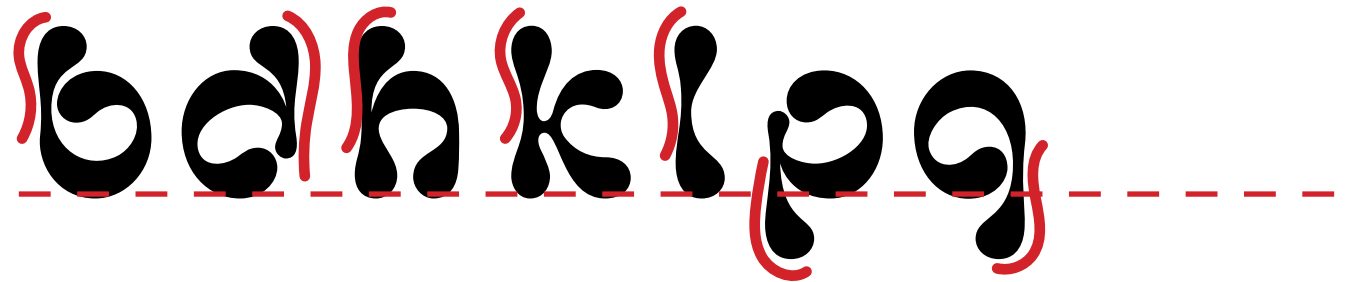
Διαγώνιες

Οι διαγώνιες των πεζών λατινικών διατηρούν τα αδύνατα σημεία της γραμματοσειράς. Και στο τελείωμα ή στην αρχή του γράμματος διατηρούν την στρογγυλή - δακρύσχημη απόληξη, όπως και στα κεφαλαία.

Κάθετοι κορμοί

Κατά τον σχεδιασμό των λατινικών προέκυψε και ένα καίριο στοιχείο της δομής των γραμμάτων που δεν υπάρχει με την ίδια ένταση στα ελληνικά, οι κάθετοι κορμοί. Έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος απόδοσης των κάθετων κορμών των λατινικών τυπογραφικών στοιχείων, που να διατηρεί τη δομή του λατινικού αλφαβήτου και ταυτόχρονα να εναρμονίζεται με το σχεδιασμό των ελληνικών, τα οποία μπορούν να είναι πιο καμπυλόσχημα.

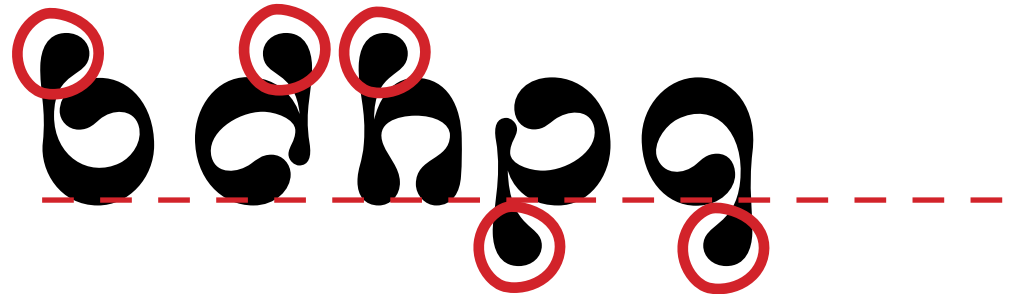
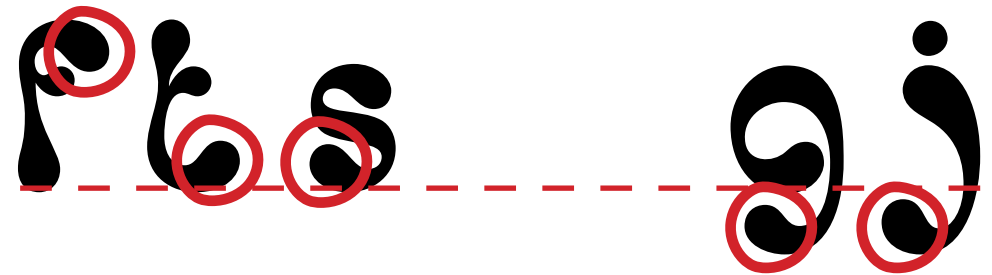
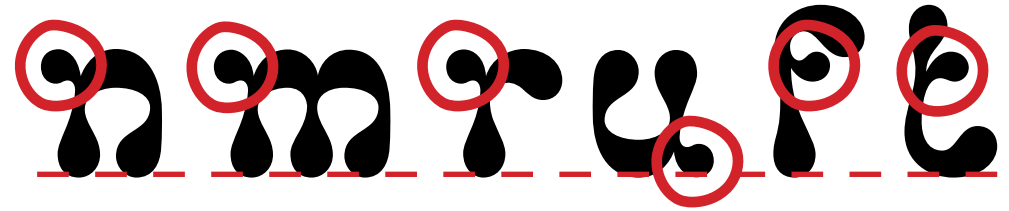
Ενώσεις

Οι ενώσεις στα λατινικά έχουν την ίδια δομή όπως και τα ελληνικά.

Απολήξεις

Οι απολήξεις των πεζών λατινικών έχουν σχεδιαστεί με την ίδια λογική και κανόνες όπως στα ελληνικά.

α β γ δ ε ζ η θ κ λ μ

ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω ς

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

Σύμβολα, σημεία στίξης και αριθμοί

!"#\$%&'()*+,-./:;<
=>?@[\\]^_`{|}~€ƒ
,…†‡‰◁“”•—™
>£¤¥¦§¨©ª«¬®¯°±²³
,•⇒½: 0123456789

Η Jules είναι μια display γραμματοσειρά

Η Jules είναι μια display γραμμά

Η Jules είναι μια display

Η Jules είναι μια di

Η Jules είναι

Η Jules, είναι μια display γραμματοσειρά επηρεασμένη σε ένα μεγάλο ποσοστό από τα Didot και το όνομά της προήλθε ως μια ένδειξη για την

Jules, is a display font influenced to a large extent by Didot and its name came as an indication of its influence. Jules Didot was

SPACING

Spacing και kerning εν συντομία είναι οι ρυθμίσεις που αφορούν τις αποστάσεις μεταξύ των γραμμάτων με σκοπό τη σωστή και εύκολη ανάγνωση της γραμματοσειράς.

Πρώτο βήμα είναι να γίνει το Spacing, το οποίο για να γίνει πρέπει τα γράμματα με παρόμοιο σχήμα να ομαδοποιηθούν. Για παράδειγμα, γράμματα που είναι κοίλα δεξιά ή αριστερά ή και τα δύο, όπως για παράδειγμα το α, το ο και το φ, στο σημείο που είναι κοίλα έχουν spacing με αριθμό 16. Όμως σε κάποιες περιπτώσεις όπως το m και το n αριστερά και το α δεξιά, το spacing είναι 0, διότι η αντιφόρμα δημιουργεί ήδη αρκετό κενό. Αλλά στα δεξιά του m και του n το spacing είναι 22, διότι η αντιφόρμα του σχήματος αυτού είναι μικρότερη, άρα χρειάζεται μεγαλύτερο κενό.

Spacing 16

Spacing 0

Spacing 22

KERNING

Όταν ολοκληρωθεί το spacing, επόμενο βήμα είναι το kerning. Το kerning δεν αφορά όλα τα γράμματα αλλά συγκεκριμένους συνδυασμούς γραμμάτων που δεν λειτουργούν σωστά μόνο με το spacing. Όπως για παράδειγμα το κ και το λ, τα οποία χωρίς το kerning θα κολλάγανε μεταξύ τους.

Χωρίς kerning

Με kerning

2ο ΒΑΡΟΣ, FLOWS JULES

Η ιδέα της δημιουργίας του 2ου βάρους των Jules έχει ως βάση ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της γραμματοσειράς. Το οποίο είναι ότι ο σχεδιασμός του γράμματος, γίνεται με τη προσπάθεια να διατηρήσουν και να δείξουν τη ροή της γραφής του γράμματος όπως είναι στη πραγματικότητα, δηλαδή κατά τη γραφή.

Έτσι για να αποτυπωθεί αυτό το χαρακτηριστικό προστέθηκε πάνω στην ήδη γραμματοσειρά μια μονοκοντυλιά η οποία δείχνει την φορά της γραφής.

Για όλους τους παραπάνω λόγους το όνομα αυτής της γραμματοσειράς είναι Flows Jules, το οποίο σημαίνει ρέοντα Jules.

Ελληνικά πεζά και κεφαλαία

α β γ δ ε ζ η θ κ λ μ

ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω ς

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Λατινικά πεζά και κεφαλαία

a b c d e f g h i j k l m

n o p q r s t u v w x y z

A B C D E F G H I J K L M

N O P Q R S T U V W X Y Z

Η Jules είναι μια display γραμματοσειρά

Η Jules είναι μια display γραμμά

Η Jules είναι μια display

Η Jules είναι μια d

Η Jules είναι

Η Jules, είναι μια display γραμμα-
τοσειρά επηρεασμένη σε ένα με-
γάλο ποσοστό από τα Didot και το
όνομά της προήλθε ως μια ένδειξη

Jules, is a display font influenced
to a large extent by Didot and
its name came as an indication
of its influence. Jules Didot was

MOCK UP

Το mock up είναι ένα εργαλείο το οποίο αναπαριστά ένα project υπό κλίμακα, έτσι ώστε να γνωρίζουμε το πως θα μοιάζει στο τέλος λίγο πριν την υλοποίηση.

Παρακάτω, υπάρχουν κάποια παραδείγματα για να δούμε σε τι project θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι γραμματοσειρές Jules και Flows Jules, αλλά και το πως θα είναι μέσα σε αυτά. Με αυτό τον τρόπο θα δώσουμε ζωή στις γραμματοσειρές αυτές, αλλά και θα τις γνωρίσουμε καλύτερα βλέποντας αυτές με μια πιο αληθινή ματιά.

Εικ. 1. Αυτοκόλλητα με quote.

Εικ. 2. Ποτήρι για κατάστημα με χυμούς.

Εικ. 3. Ημερολόγιο.

Εικ. 4. Τσάντα καταστήματος με ρούχα.

Εικ. 5. Κάδρο με quote.

Εικ. 6. Ταμπέλα καταστήματος με τρόφιμα.

Εικ. 7. Το website του καταστήματος με τα τρόφιμα.

Εικ. 8. Συσκευασία τροφίμων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κατσουλίδης, Τ., (1999). Τα ελληνικά γράμματα: Από την σκληρή πέτρα στον σκληρό δίσκο. σ.σ. 177, 181

Bringhurst, R., (2001). Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης. Β' Έκδοση, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. σ.σ. 129, 304

Zarf, H., (1999). Τα ελληνικά γράμματα: Από την σκληρή πέτρα στον σκληρό δίσκο. σ.σ. 13, 15, 19, 23

<http://luc.devroye.org/fonts-58746.html>

ΕΙΚΟΝΕΣ

Κατσουλίδης, Τ., (1999). Τα ελληνικά γράμματα: Από την σκληρή πέτρα στον σκληρό δίσκο. σ.σ. 178

Zarf, H., (1999). Τα ελληνικά γράμματα: Από την σκληρή πέτρα στον σκληρό δίσκο. σ.σ. 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 21

www.edwardworthlibrary.ie

Σας ευχαριστώ!